

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN**

SROYSUDA SUWANNA

**SỰ BIẾN ĐỔI CỦA TIẾNG VIỆT
TRONG TỈNH UBONRATCHATHANEE, THÁI LAN**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
Chuyên ngành: NGÔN NGỮ HỌC**

HÀ NỘI – 2015

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN

SROYSUDA SUWANNA

SỰ BIẾN ĐỔI CỦA TIẾNG VIỆT
TRONG TỈNH UBONRATCHATHANEE, THÁI LAN

Luận văn Thạc sĩ chuyên ngành: **NGÔN NGỮ HỌC**

Mã số: 60 22 02 40

Người hướng dẫn khoa học: **TS. Nguyễn Ngọc Bình**

HÀ NỘI – 2015

Lời cảm ơn

Tôi xin trân trọng cảm ơn Đại học Quốc Gia Hà Nội, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Phòng Đào tạo Sau đại học của Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn và Ban Chủ nhiệm Khoa Ngôn Ngữ học đã tiếp nhận tôi làm học viên cao học, như là một biểu tượng của tình hữu nghị hai nước Việt Nam và Thái Lan. Tôi chân thành cảm ơn PGS.TS. Nguyễn Văn Chính, Chủ nhiệm khoa Ngôn Ngữ học đã đồng viên, giúp đỡ tôi rất nhiều trong quá trình làm luận văn. Đặc biệt, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới TS. Nguyễn Ngọc Bình, người thầy mẫu mực và tận tụy trong việc hướng dẫn luận văn. Nhân đây tôi cũng xin gửi lời cảm ơn đến vợ chồng bác Liễu, những người đã coi tôi như con đẻ của mình, đã đồng viên, giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn thạc sĩ này.

Hà Nội, ngày 1 tháng 5 năm 2015

Tác giả

Sroysuda Suwann

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU

1. Bối cảnh	8
2. Mục tiêu	14
3. Kết quả nghiên cứu dự kiến	14
4. Phương pháp	14
5. Phạm vi nghiên cứu	15
6. Giả thuyết nghiên cứu	15
7. Các cách tiếp cận mà luận văn chấp nhận	15
8. Khu vực nghiên cứu thực địa	17
9. Nguồn dữ liệu	17

NỘI DUNG

CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU

1.1 Thổ ngữ hoặc phương ngữ địa lý	18
1.2 Biến đổi ngôn ngữ	20
1.3 Các nghiên cứu về sự biến đổi ngôn ngữ	22
1.4 Những công trình về biến đổi ngôn ngữ trong họ ngôn ngữ Mon-Khmer	25
1.5 Phương pháp thu thập số liệu	28
1.5.1 Khảo sát cộng đồng người gốc Việt	28
1.5.2 Danh sách từ của ngôn ngữ Việt – Mường	29
1.5.3 Cộng tác viên	30
1.6 Công cụ nghiên cứu	32
1.6.1 Bảng từ vựng ngôn ngữ nhóm Việt – Mường	31
1.6.2 Máy tính xách tay	31
1.6.3 Microphone	31

1.6.4 Chương trình WINCECIL	32
1.6.5 Chương trình Microsoft Excel	32
1.7 Phân tích dữ liệu	32
1.7.1 Phân tích thính giác	32
1.7.2 Phân tích máy tính	32
1.8 Tiểu kết	33
CHƯƠNG 2: BIẾN THỂ CỦA PHỤ ÂM VÀ NGUYÊN ÂM	
2.1 Hệ thống âm vị học của tiếng Việt chuẩn	35
2.1.1 Phụ âm	35
2.1.2 Nguyên âm	36
2.1.3 Thanh điệu tiếng Việt	37
2.2 Hệ thống chữ viết của tiếng Việt	38
2.3 Biến thể phụ âm đầu trong tiếng Việt Thái (TV)	39
2.4 Biến thể phụ âm cuối	45
2.5 Sự biến đổi của nguyên âm	49
2.6 Đặc điểm đặc biệt	54
2.7 So sánh một vài từ vựng của miền Bắc Trung Bộ Việt Nam (NCV) với tiếng Việt Thái (TV)	55
2.8 Tiểu kết	55
KẾT LUẬN	58
TÀI LIỆU THAM KHẢO	61
PHỤ LỤC	66

Danh mục từ viết tắt

CV	Central Vietnamese
NCV	North- Central Vietnamese
NV	Northern Vietnamese
QN	Chữ Quốc Ngữ
SIL	Summer Institute of Linguistics
SV	Southern Vietnamese
TCV	Thanh-Chuong Vietnamese
TV	Thai Vietnamese

Danh mục bảng biểu

Bảng 1.1 Chữ Quốc Ngữ trong các biến thể địa phương (Alves, 2002)	26
Bảng 2.1 Các âm vị phụ âm của tiếng Việt chuẩn (như mô hình tiếng nói của Hà Nội)	36
Bảng 2.2 Hệ thống nguyên âm của tiếng Việt chuẩn	37
Bảng 2.3 Hệ thống phụ âm của tiếng Việt	38
Bảng 2.4 Hệ thống nguyên âm của tiếng Việt viết	39
Bảng 2.5 Các âm vị phân biệt tiếng Việt Bắc bộ và Trung bộ được phát hiện ở tỉnh Ubonratchathanee, Thái Lan	39
Bảng 2.6 Biến thể các phụ âm đầu	44
Bảng 2.7 Một vài từ trong Chuẩn và TCV	47
Bảng 2.8 Sự biến đổi của phụ âm cuối	49
Bảng 2.9 Sự biến thể của nguyên âm	54
Bảng 2.10 Một số từ trong NCV	55

MỞ ĐẦU

1. Bối cảnh

Tiếng Việt là ngôn ngữ quốc gia của Việt Nam và theo cách phân loại được thừa nhận rộng rãi nhất, nó thuộc nhóm Việt-Mường, nhánh Môn – Khmer, ngữ hệ Nam Á. Ban đầu tiếng Việt là ngôn ngữ không có thanh điệu như các ngôn ngữ Môn-Khmer khác. Tuy nhiên, hiện tại Tiếng Việt có hệ thống sáu thanh điệu được phát triển đầy đủ. Khía cạnh này đã được H. Maspéro và A. Haudricourt đề cập một cách rất cụ thể trong các nghiên cứu của mình. Người ta ước tính rằng cho đến thế kỷ thứ VI, tiếng Việt có ba thanh điệu và đến thế kỷ thứ XXII, tiếng Việt có tất cả sáu thanh điệu (Haudricourt, 1954).

Người Việt Nam định cư ở nhiều khu vực tại Thái Lan nhưng chủ yếu tập trung ở vùng phía đông và đông bắc Thái Lan. Pussadee Chandavimol (1998) đề cập rằng người Việt Nam bước vào vương quốc Thái Lan bắt đầu từ thời kỳ Ayuthaya dưới thời trị vì của vua Narai (1656-1688) đến thời kỳ đầu Rattanakosin dưới thời trị vì của vua Rama IV (1851-1868). Tuy nhiên, có rất ít chi tiết đề cập đến việc họ đến Thái Lan. Có hai lý do chính khiến họ rời khỏi quê hương đến tái định cư tại Thái Lan: (1) để thoát khỏi sự ngược đãi về chính trị và tôn giáo và (2) họ là những tù nhân chiến tranh. Những người tị nạn chính trị và tôn giáo rời khỏi đất nước của họ bằng thuyền và định cư ở các tỉnh Ayuthaya và Chanthaburi. Họ hầu hết là những người theo đạo Thiên chúa và tại thời điểm đó, họ bị đàn áp và ngược đãi tại quê nhà. Trong thời kỳ trị vì của vua Rama I đến vua Rama V (1786-1910), một số nhóm đến Thái Lan với số lượng lớn và định cư ở Bangkok, Chanthaburi và vùng Đông Bắc. Nhiều người trong số họ đến từ Huế và Hà Tĩnh, miền Trung Việt Nam. Dưới thời trị vì của vua Rama IV (1851-1868), phần lớn những người này – những

người đang tìm cách thoát khỏi sự đàn áp tôn giáo và nạn đói-đến từ miền Nam và nhiều người đến từ các tỉnh miền Trung và Bắc Trung Bộ. Nhóm người đến từ miền Trung và Bắc Trung Bộ thường đi qua Lào và định cư tại các tỉnh Nakhorn Phanom, Nongkhai và Sakon Nakhorn.

Khajaiphai Burusphat (1978: 9-12) cho rằng Người Việt Nam cư trú tại Đông Bắc Thái Lan vào Thái Lan qua Lào từ năm 1945-1946 sau Chiến tranh Thế giới thứ II. Con số xấp xỉ khoảng 51.700 người. Những người đến Thái Lan qua Viêng Chăn là người miền Bắc Việt Nam và định cư tại tỉnh Nong Khai còn những người đến Thái Lan qua huyện Thakhaek của Lào là người miền Trung Việt Nam và định cư tại trung tâm thành phố Nakhon Phanom, huyện That Phanom và tỉnh Mukdahan.

Người Việt Nam ở khu vực này tham gia vào tất cả các loại hình kinh doanh, nghề thủ công và nông nghiệp. Tuy nhiên, hầu hết họ đều tham gia vào các doanh nghiệp và họ rất chăm chỉ, khoan dung. Không lâu sau khi tái định cư, họ đã thành công và kiểm soát các hoạt động kinh tế ở các tỉnh mà họ cư trú. Thậm chí họ còn coi thường những cư dân bản địa vùng đông bắc và gán cho họ thương hiệu người biếng và nghèo đói. Họ thích sử dụng tiếng Thái chuẩn hơn là tiếng địa phương, ngoại trừ với những khách hàng mà họ có thể tận dụng lợi thế kinh doanh. Ngược lại, người dân địa phương cũng gán cho người Việt cái mác đầy mỉa mai “Thai Mai” hay Người Thái mới.

Bùi Quang Tùng (1958), được trích dẫn trong Pussadee Chandavimol (1998: 123-125) đã nghiên cứu việc sử dụng ngôn ngữ tiếng Việt trong các cộng đồng người Việt ở Bangkok và tỉnh Chanthaburi. Người ta thấy rằng tiếng Việt trong những khu vực này là hình thức ngôn ngữ cổ xưa hiếm khi người Việt có thể hiểu được. Nhiều từ ngữ và thành ngữ được vay mượn từ tiếng Thái. Hơn nữa, các ngữ điệu cũng giống tiếng Thái. Kết quả là các cuộc trò chuyện giữa Người Việt ở Việt Nam và Người Việt ở Thái Lan đều cần có

phiên dịch viên. Tác giả tiếp tục dự đoán rằng, trong vòng một hoặc hai thế hệ hay khoảng 50 năm, tiếng Việt sẽ hoàn toàn bị đồng hóa với tiếng Thái chính thống.

Giống như tất cả các ngôn ngữ, tiếng Việt có nhiều biến thể theo khu vực và ngôn ngữ xã hội với những đặc điểm độc đáo riêng từ Bắc đến Nam. Nguyễn (1990: 49-68) đã điều chỉnh một chút quan điểm truyền thống là tiếng Việt có ba loại hình theo khu vực – miền Bắc, miền Trung và miền Nam khi cho rằng hiện nay còn có loại hình Bắc-Trung mới. Lối nói của người dân Hà Nội ở miền Bắc được coi ngôn ngữ chuẩn, được sử dụng như một phương tiện trong giảng dạy, diễn đàn công cộng và là ngôn ngữ chính thức.

Thompson (1987) phân loại Tiếng Việt thành bảy loại hình địa phương ngoài phương ngữ chuẩn là tiếng Hà Nội. Thompson cũng khẳng định rằng ở Huế, thanh **hỏi** và **ngã** gần giống nhau, có âm tắc ở thanh hầu và nguyên âm ba trở thành nguyên âm đôi trong tất cả mọi trường hợp.

Biến thể hoặc biến thể ngôn ngữ là sự khác biệt trong âm vị học, ngữ pháp hay lựa chọn từ ngữ trong mối tương liên khu vực, địa vị xã hội và/hoặc trình độ học vấn, hoặc mức độ tuân thủ một tình huống trong đó ngôn ngữ được sử dụng. Biến thể ngôn ngữ theo khu vực hoặc ngôn ngữ địa phương là một biến thể ngôn ngữ, được nói ở một khu vực tại một quốc gia, biến thể ngôn ngữ khác một chút về từ vựng, ngữ pháp, và cách phát âm so với từ vựng, ngữ pháp và cách phát âm của cùng một ngôn ngữ (Richards, Platt, Weber, 1985: 305).

Trọng tâm của nghiên cứu này là hệ thống âm vị học của Tiếng Việt được sử dụng bởi người Thái gốc Việt định cư tại tỉnh Ubonratchathanee, Thái Lan. Trong nghiên cứu này, người Thái gốc Việt được chia thành ba nhóm tuổi khác nhau: ≥ 60 tuổi, 41-59 tuổi, và ≤ 40 tuổi. Nhóm đầu tiên đại diện cho thế hệ cũ- nhiều người trong nhóm này được cho là đã di cư từ Việt Nam

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Alves, Mark. 2002. "A look at North-Central Vietnamese". A paper presented at the twelfth SEALS Conference at Southern Illinois University.
2. Alves, Mark and Nguyen Duy Huong. 1998. "Notes on Thanh Chuong Vietnamese in Nghe An Province". A paper presented at the eighth SEALS Conference in Kuala Lumpur.
3. Baker, Muriel and Milton Baker. 1970. "Proto-Vietnammuong (Annamuong) Final Consonants and Vowels". *Lingua*, 24, 268-285.
4. Bottiglioni, Gino. 1986. "Linguistic geography: Achievements, methods, and Orientations". In Harold B. Allen and Michael D. Linn (ed.), *Dialect and language variation*. Orlando: Academic Press, 5-19.
5. Burusphat, Khajatphai. 1978. *Vietnamese refugees*. Bangkok: Duanglamol.
6. Burusphat, Somsong. 2000. *Dialect geography*. Bangkok: Ekphimthai.
7. Bynon, Theodora. 1977. *Historical linguistics*. London: Oxford University Press.
8. Cassidy, Frederic G. 1986. "Language variation some realities". In Harold B. Allen and Michael D. Linn (ed.), *Dialect and language variation*. Orlando: Academic Press, 205-211.
9. Chambers, J.K. and Peter Trudgill. 1998. *Dialectology*. Cambridge: Cambridge University Press.
10. Chandavimol, Pussadee. 1998. *Vietnamese in Thailand*. Bangkok: Thammasat University Press.
11. Chomsky, Noam. 1965. *Aspects of the theory of syntax*. Cambridge, Mass.: M.I.T. Press.

12. Crystal, David. 1992. *An Encyclopedic Dictionary of Language and Languages*. Britain: Blackwell.
13. Dorian, Nancy C. 1994. "Varieties of variation in a very small place: Socialhomogeneity, prestige norms, and linguistic variation". *Language* 70, 613-696.
14. Edmondson, J.A., Crawford Feagin and Peter Muhlhausler (ed.).1990. *Development and diversity: Linguistic variation across time and space*. Dallas: Summer Institute of Linguistics.
15. Frazer, Timothy C. 1993. "Settlement patterns and language variation: A model for research. In A. Wayne Glowka and Donald M. Lance (ed.), *Language variation in North American English: Research and teaching*. New York: Modern Language Association of America, 85-95.
16. Gandour, Jackson. 1978. "The perception of tone". In Victoria Fromkin (ed.), *Tone: a linguistic survey*. New York: Academic Press, 41-72.
17. Gregerson, Kenneth and David Thomas. 1976. "Vietnamese Hoi and Nga Tones and Mon-Khmer –h Final". *Mon-Khmer Studies* V, 76-83.
18. Haudricourt, Andre G. 1954. "De l'origine des tone en Vietnamien". *JournalAsiatique*, 242, 69-82.
19. Hazen, Kirk. 2002. "Identity and language variation in a rural community". *Language* 78, 240-257.
20. Hockett, Charles F. 1958. *A Course in Modern Linguistics*. New York: Macmillan Publishing.
21. Hockett, Charles F. 1965. "Sound change". *Language* 41, 185-204.
22. Hoenigswald, Henry M. 1960. *Language change and linguistic reconstruction*. Chicago: The University of Chicago Press.
23. Hoenigswald, H. M. 1946. "Sound change and linguistic structure". *Language* 22, 138-143.

24. Johnson, Keith. 1977. *Acoustic and auditory phonetics*. Cambridge: Blackwell Publishers.
25. Khrishnamurti Bh. 1978. "Areal and lexical diffusion of sound". *Language* 54,1-20.
26. Labov, William. 1963. "The social motivation of a sound change". *Word* 19,273-309.
27. Labov, William. 1982. *The social stratification of English in New York City*. Washington D.C.: Center for Applied Linguistics.
28. Labov, William. 1986. "Social origin of sound change". In Harold B. Allen and Michael D. Linn (ed.), *Dialect and language variation*. Orlando: Academic Press, 524-541.
29. Labov, William. 2001. *Principles of linguistic change*. Oxford: Blackwell's.
30. Laferriere, Martha. 1979. "Ethnicity in phonological variation and change". *Language* 55, 603-617.
31. McDavid, Jr., Raven. 1986. "Linguistic geography". In Harold B. Allen and Michael D. Linn (ed.), *Dialect and language variation*. Orlando: Academic Press, 117-122.
32. Meekrua-Iam, Wasinee. 2002. *A phonological and lexicon study in food and consumption of Vietnamese in Sukhaphiban Thabo District, Nongkhai Province*. M.A. Thesis, Faculty of Graduate Studies, Mahidol University.
33. Miller, John D. 1994. "Evaluation of the wordlist used in a Mon-Khmer research project in Northeast Thailand". *MKS* 23, 67-81.
34. Milroy, James. 1992. *Linguistic variation and change: on the historical linguistics of English*. Oxford: Blackwell.

35. Murray, Thomas E. 2002. "Language variation and change in the urban Midwest: The case of St. Louis, Missouri". *Language variation and change* 14, 347-361.
36. Nguyen, Din-Hoa. 1990. "Vietnamese". In Bernard Comrie (ed.), *The Major Languages of East and South-East Asia*. London: Routledge, 49-68.
37. Nguyen, Tai Can. 1995. *Giáo trình lịch sử ngữ âm tiếng Việt (Textbook of Vietnamese historical phonology)*. Hà Nội: Nhà Xuất Bản Giáo Dục.
38. Nguyen, Van Loi and Jerold A. Edmondson. 1998. "Tone and voice quality in modern northern Vietnamese: Instrumental case studies". *MKS* 28, 1-18.
39. Pike, Kenneth. 1982. *Tone Languages*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
40. Phillips, Richard. 1973. "Mnong Vowel Variations with Initial Stops". *Mon-Khmer Studies* 4, 119-127.
41. Phuget, Sujika. 1996. *A Phonological Study of Vietnamese in Arunyapraphet District, Sa Kaew Province*. M.A Thesis, Faculty of Graduate Studies, Mahidol University.
42. Premsrirat, Suwilai. 1995. "Phonetic Variation of Final Trill and Final Palatal in Khmer dialects of Thailand". *Mon-Khmer Studies* 24, 1-26
43. Premsrirat, Suwilai. 1999. "Phonological variation in the Khmu dialects of northern Thailand". *Mon-Khmer Studies* 29, 57-69.
44. Richards, Jack, John Platt and Heidi Weber. 1985. *Longman Dictionary of Applied Linguistics*. Great Britain: Longman.
45. Saliphot, Kaewta. 1998. *A Phonological Study of Vietnamese at Chumchon Wat Sritheppraditharam, Muang District, Nakhorn Phanom*

- Province*. M.A Thesis, Faculty of Graduate Studies, Mahidol University.
46. Som-Indra, Woraya, 2003. *A Phonological study of the Vietnamese dialect as spoken at Najok Village, Nongyat Sub-district, Muang District, Nakhon Phanom Province*. M.A Thesis, Faculty of Graduate Studies, Mahidol University.
47. Srichampa, Sophana. 2002. *Vietnamese grammar*. Bangkok: Ten May Production.
48. Thompson, Lawrence C. 1987. *Vietnamese Reference Grammar*. In Stephen O'Harrow (ed.), *Mon-Khmer Studies XIII-XIV*. USA: University of Hawaii Press.
49. Trask, R.L. 1997. *A student's dictionary of language and linguistics*. London: Arnold.
50. Ubolchote, Jinda. 1998 *A Phonological Study of Vietnamese at Tambon Khlung, Khlung District, Chanthaburi Province*. M.A Thesis, Faculty of Graduate Studies, Mahidol University.
51. Wang, William S. 1969. "Competing changes as a cause of residue". *Language* 45, 9-25.